

Založba:

Celjska Mohorjeva družba in Psihiatrična bolnišnica Idrija

Uredila:

J. Faganel in P. Mlakar

Kraj in letnica izdaje:

Celje, 2010

Vezava:

mehka vezava

Obseg:

536 strani

Format:

125 x 210 mm

Jezik:

slovenski

Cena:

35 €

Jože Felc**Živeti življenje**

»Živeti življenje« je bil življenjski credo pokojnega pisatelja in psihiatra dr. Jožeta Felca. Vprašanje bistva in smisla življenja se mu je postavilo z vso ostrino, ko se je med študijem medicine soočil z neozdravljivo boleznijo, ki ga je priklenila na invalidski voziček in ga postopno povsem ohromila vse od vratu navzdol. A odločil se je, da bo »živel življenje« v vseh njegovih danostih, kot nam jih pač naklanja Bog ali usoda. In njegovo življenje je bilo vredno občudovanja: končal je študij medicine, postal specialist psihiatrije in nevrologije, se zaposlil v psihiatrični bolnišnici v rodni Idriji, z 32 leti postal njen najmlajši predstojnik in z 32 leti vodenja ustanove dosegel tudi najdaljši predstojniški staž. Dosegel je 42 let delovne dobe. Ostal je tudi literat. Pravim ostal, kajti rodil se je bil kot poet, kot blaga slovanska duša, zvest izročilu prednikov, hvaležen ljubezni staršev, zakoreninjen v svoji »idrijski globači«, a hkrati široko odprt v svet. Že z 11 leti so mu objavili pesmico, kot gimnazijec pa je napisal zbirko novel izjemne literarne zrelosti *Dobro jutro, svoboda*. Njegov literarni opus obsega 16 knjig, pri čemer sam sploh ni mogel pisati, narekoval je in s izjemnim spominom povezoval izgovorjene misli v trdno in umetniško dognano literarno obliko. *Živeti življenje* je njegova najbrž zadnja knjiga; izšla je, tik preden se je zaključil njegov zemeljski življenjski krog. Ko se sprašujem, kako je mogel in zmogel doseči vse naštetu, bi morda našel odgovor v njegovi trdni veri, morda v besedah njegove matere, ki jih je zapisal sam nekje v tej knjigi: »kakor je vsako življenje sveta stvar zato, ker je večno, ker je del občestva duhov.«

Knjigo tvorijo posamezni deli: Prolog, Intervjuji, Iz dnevnika, Zdravnikovo pisateljsko delo, Epilog, končuje pa se z albumom črno-belih, pravzaprav modro-belih fotografij.

Felčev dolgoletni prijatelj Janez Bizjak v Prologu čustveno zavzeto in prizadeto, v sijajnem literarnem slogu opisuje avtorjevo soočanje z življenjem, s popolno invalidnostjo in z »najtežjo preizkušnjo« – z usodnim malignomom. Opisuje nastanek in pomen

tedaj (v 70. letih) oporečniške revije *Kaplje* in Felčevo vlogo urednika, zaradi katere se je znašel v primežu takratnega režima, ko ga je UDBA zasledovala, zasliševala in ovirala pri zaposlitvi. Bizjak med drugim resignirano, res posrečeno ugotavlja, da so avtor in sodelavci Kapelj, »kapljaši«, pripadniki »izgubljene generacije«. Generacije, ki je bila ob izbruhu prve, a navidezne svobode premlada, da bi kaj urejala, pri nastanku druge, v demokraciji pa že prestara, da bi lahko pomembneje posegla v dogajanja. Predstavlja tudi nekaj najpomembnejših Felčevih knjig in navaja več njegovih značilnih razmišljanj o stroki, literaturi, družbi in svetu.

Poglavje *Intervjuji* je najobsežnejše v knjigi in zajema obdobje od leta 1976 do leta 2009. Intervjuje je »dal« različnim glasilom in spraševalci so bili tudi zelo različni. Pri dr. Felcu so se radi in pogosto oglašali, ker so zaznali v njem globokega misleca, humanista, velikega strokovnjaka, umetnika in tudi duhovitega sogovornika. Spraševali ga niso samo o njegovi ožji strokovni, psihiatrični usmeritvi, ampak pravzaprav o vseh bistvenih problemih posameznika, družbe, sveta, kajti bil je mož, ki je imel kaj povedati. Njegovi odgovori in pogovori niso bili nikoli suhoparno, vsakdanje razpredanje o vsem mogočem, ampak poglobljeno odzivanje, pravi drobni eseji, na zelo različna vprašanja; vselej oblikovani v izjemno lepem jeziku, v posebnem slogu, ki ga je dr. Felc razvil in gojil. Res pa je, da se je najraje, najbolj prijazno in razumevajoče razgovoril o svojih prijateljih, o »drugračnih«, to je o ljudeh z duševnimi težavami, o ljudeh v stiski, zlasti o tistih, ki so se znašli »gori na Griču«, to je v »njegovi« psihiatrični bolnišnici. Omenim najpomembnejše dileme psihiatrije, o katerih razmišlja avtor: sprejem oseb na zaprti oddelek in zdravljenje brez privolitve, (ne) nevarnost oseb z duševno motnjo, uporaba elektrošoka, lobotomija (psihokirurgija), antipsihiatrija, ukinitvev psihiatričnih ustanov ipd.

Seveda ta zapis ne dopušča celotnega pregleda vsega zanimivega opusa strokovnih, etičnih, filozofskih, literarnih, socioloških in drugih razmišljanj v *Intervjujih*. Njihova globina zahteva pozornega bralca, zahteva hkratni in naknadni razmislek, introspekci-

jo, refleksijo. Bralcu ne bo žal truda, branje ga bo duhovno oplemenitilo, spodbudilo ga bo k lastnim razmišljanjem o svoji eksistenci in esenci v okoliščinah življenja, ki ga živi.

Poglavje Iz dnevnika je iz Sobotne priloge Dela. Zajema teden dni avtorjevega življenja v aprilu 1997. V njem povezuje tekoče splošne in osebne dogodke z reminiscencami in preiščevanji o strokovnih, družbenih, političnih in drugih pomembnejših rečeh. V Dnevniku se posebej izrazijo avtorjev smisel za humor, avtoironija in hudomušnost.

Poglavje Zdravnikovo pisateljsko delo je bilo leta 1998 objavljeno v tej reviji. Kolega dr. Drinovec in dr. Prijatelj sta tedaj na kratko predstavila Felca kot življenje in delo zdravnika in pisatelja ter objavila odlomke iz treh pisateljevih knjig: Osamelci, Duša imena in Lipicanci.

Dr. Marko Pišljar, naslednik dr. Felca na mestu predstojnika idrijske bolnišnice, v Epilogu zaokroži podobo svojega predhodnika, njegovo življenjsko in zlasti strokovno pot.

Zadnji del knjige vsebuje fotografije, reproducirane v črno-beli tehniki iz različnih obdobj pisateljevega življenja. Izbor fotografij in tehnika natisa hote ali nehote vzbujata blago nostalgijo po času, ki ga več ni. Je v nasprotju z barvno fotografijo dr. Felca, ki nas z naslovnice prijazno in optimistično spremlja, kamorkoli se obrnemo, kot bi nam hotel reči: »Živite življenje!«

Knjigo Živeti življenje je vredno prebrati zaradi našega življenja.

Prim. Jože Darovec, dr. med.